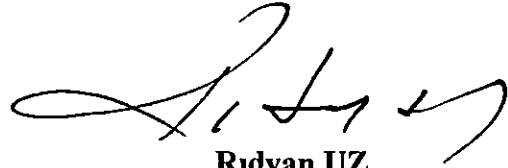

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de beyin göçü ve nitelikli insan kaybının nedenlerinin araştırılması; yükseköğrenim görmüş gençlerin, hekimlerin, mühendislerin, akademisyenlerin, yazılımcıların, bilim insanlarının, girişimcilerin, araştırmacıların ve teknik uzmanların yurt dışına yönelme sebeplerinin, ücret, çalışma koşulları, liyakat, akademik özgürlük, hukuk güvenliği, kariyer imkânları, araştırma altyapısı, yaşam maliyetleri, barınma, gelecek kaygısı, genç işsizliği, eğitim-istihdam uyumsuzluğu, tersine beyin göçü politikaları ve kamu kurumları arasındaki koordinasyon eksikliklerinin tespit edilmesi; nitelikli insan gücünün ülkede tutulmasına, yurt dışındaki vatandaşlarımızın bilgi ve tecrübesinden yararlanılmasına ve Türkiye’nin bilim, teknoloji, sağlık, sanayi ve kamu yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik etkin, adil, şeffaf ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 09/06/2026

Rıdvan UZ
İYİ Parti Çanakkale Milletvekili

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

GEREKÇE

Beyin göçü ve nitelikli insan kaybı, Türkiye'nin yalnızca göç politikalarını değil; eğitim sistemini, sağlık hizmetlerini, üniversiteleri, sanayiye, teknolojik dönüşümü, kamu yönetimini, hukuk güvenliğini, yatırım ortamını ve ülkenin uzun vadeli kalkınma kapasitesini doğrudan ilgilendiren stratejik bir sorundur. Bir ülke yetiştirdiği doktoru, mühendisi, akademisyeni, yazılımcıyı, girişimciyi ve bilim insanını elinde tutamıyorsa; yalnızca insan kaybetmez, gelecek üretme kabiliyetini de kaybeder.

TÜİK'in Uluslararası Göç İstatistikleri 2024 verilerine göre, 2024 yılında Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısı 424 bin 345 olmuştur. Türkiye'ye yurt dışından gelen göç ise 314 bin 588 kişi olarak açıklanmıştır. Bu tablo, Türkiye'nin net göç dengesi bakımından hâlâ ciddi bir insan kaybı yaşadığını göstermektedir. Göç edenlerin yaş dağılımında ise genç ve üretken nüfusun ağırlığı dikkat çekmektedir; 2024 yılında Türkiye'den en fazla göç eden yaş grubu yüzde 14,4 ile 25-29 yaş grubu olmuş, bunu yüzde 12,2 ile 20-24 yaş ve yüzde 12,1 ile 30-34 yaş grubu izlemiştir.

Beyin göçü, yalnızca nüfus hareketi değildir. Bu hareketin içinde yıllarca kamu kaynaklarıyla yetişmiş hekimler, mühendisler, akademisyenler, araştırmacılar, yazılımcılar, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, girişimciler ve nitelikli meslek sahipleri bulunmaktadır. Üniversiteyi Türkiye'de okuyup mesleğini başka ülkede icra eden her nitelikli yurttaş, ülke adına önemli bir yatırım kaybı anlamına gelmektedir. Eğitim masrafını Türkiye üstlenmekte, üretim ve katma değer başka ülkelere gitmektedir.

TÜİK'in 2024 yılında yayımladığı yükseköğretim beyin göçü istatistikleri, 2021-2023 döneminde yükseköğretim mezunlarının yurt dışına çıkışını ayrıca izlemeye başlaması bakımından önemlidir. OECD'nin 2025 Türkiye Ekonomik İncelemesi'nde de TÜİK'in "Higher Education Brain Drain Statistics, 2021-2023" çalışmasına atıf yapılması, nitelikli insan hareketliliğinin uluslararası ekonomik değerlendirmelerde de dikkate alınan bir başlık hâline geldiğini göstermektedir.

Hekim göçü, beyin göçünün en görünür ve en ağır alanlarından biridir. Türk Tabipleri Birliği verilerine göre 2024 yılında yurt dışında çalışmak için 2 bin 692 hekim "İyi Hal Belgesi" almıştır. TTB verilerinde 2020 yılında 931 olan bu sayının 2021'de 1.405'e, 2022'de 2.685'e, 2023'te 3.025'e çıktığı, 2024'te ise 2.692 olarak gerçekleştiği kamuoyuna yansımıştır. Bu tablo, Türkiye'nin sağlık sisteminde yetişmiş insan gücünü kaybetme riskinin devam ettiğini göstermektedir.

Hekimlerin yurt dışına yönelmesinde yalnızca ücret farkları değil; çalışma koşulları, şiddet riski, hasta yoğunluğu, kısa muayene süreleri, mesleki itibarsızlaştırma, tükenmişlik, akademik ve uzmanlık imkânları, hukuk güvenliği ve yaşam kalitesi belirleyici olmaktadır. Bir doktorun ülkesinden ayrılmayı düşünmesi, yalnızca bireysel kariyer tercihi değildir; sağlık

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

sisteminin hekimi koruma kapasitesinin sorgulanmasıdır. Hekim gidince yalnızca bir meslek mensubu gitmez; ameliyathane, poliklinik, bilimsel birikim ve hasta güvenliği de zayıflar.

Mühendisler, yazılımcılar ve teknoloji çalışanları bakımından da benzer bir risk büyükmektedir. Küresel ölçekte dijitalleşme, yapay zekâ, savunma sanayii, yeşil dönüşüm, enerji teknolojileri ve yüksek katma değerli üretim alanlarında nitelikli insan gücü için yoğun rekabet yaşanmaktadır. Türkiye’de nitelikli gençlerin düşük ücret, yüksek yaşam maliyeti, kariyer belirsizliği, liyakat sorunları ve uluslararası çalışma imkânları nedeniyle yurt dışına yönelmesi, ülkenin teknoloji üretme kapasitesini doğrudan etkilemektedir.

Akademik beyin göçü de ayrıca incelenmelidir. Üniversitelerde akademik özgürlük, araştırma fonlarına erişim, liyakate dayalı yükselme, bilimsel özerklik, uluslararası yayın ve proje imkânları, laboratuvar altyapısı, genç akademisyenlerin kadro sorunları ve ekonomik koşullar, araştırmacıların ülkede kalma kararını doğrudan etkilemektedir. Akademisyen yalnızca ders anlatan kişi değildir; ülkenin bilimsel hafızasını kuran insandır. O hafıza zayıflarsa, üniversite diploma veren bina olur; bilim üreten kurum olmaktan uzaklaşır.

OECD’nin 2025 Türkiye Ekonomik İncelemesi, Türkiye’nin son on yılda yüksek büyüme oranları yakaladığını ancak OECD ülkeleriyle gelir farkının hâlâ büyük olduğunu belirtmiştir. Aynı değerlendirmede daha yüksek verimlilik artışlarının Türkiye’nin OECD ülkelerine yakınsaması için gerekli olduğu vurgulanmıştır. Verimlilik artışı ise nitelikli insan gücü, güçlü kurumlar, kaliteli eğitim, teknoloji üretimi ve güven veren hukuk düzeni olmadan sağlanamaz.

Beyin göçünün temel nedenlerinden biri gençlerin gelecek beklentisindeki zayıflamadır. Barınma krizi, yüksek enflasyon, düşük ücretler, genç işsizliği, eğitimden istihdama geçişteki zorluklar, liyakat yerine bağlantıların öne çıktığı algısı, ifade özgürlüğü ve hukuk güvenliği konusundaki endişeler, gençleri yurt dışına yönelten başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Genç “emeğimin karşılığını burada alabilirim” diyemiyorsa, valizini aklında toplamaya başlar.

Nitelikli insan kaybı, kamusal kaynakların etkin kullanımı bakımından da ağır sonuçlar doğurmaktadır. Türkiye’de bir doktorun, mühendisin, öğretmenin, akademisyenin veya araştırmacının yetişmesi uzun yıllar ve ciddi kamu kaynağı gerektirmektedir. Bu insanların üretim çağında ülkeyi terk etmesi; sağlıkta, eğitimde, sanayide, teknolojide ve kamu yönetiminde deneyim kaybına yol açmaktadır. En pahalı kayıp, bina ya da makine kaybı değil; yetişmiş insan kaybıdır. Çünkü insanı yeniden yetiştirmek yıllar alır.

Tersine beyin göçü politikaları bu nedenle önemlidir. TÜBİTAK’ın yurt dışındaki araştırmacıların Türkiye’ye dönmesine veya Türkiye ile bilimsel bağ kurmasına yönelik destek çağrıları, nitelikli insan gücünden yeniden yararlanmak bakımından değerlidir. 2025 yılında yayımlanan TÜBİTAK çağrılarında, Türkiye’nin araştırmacılar için cazibe merkezi hâline getirilmesi ve belirli sayıda araştırmacının fonlanması hedeflenmiştir. Ancak bu programların

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

ölçeği, sürdürülebilirliği, dönüş yapan araştırmacıların kalıcılığı ve kurumlara entegrasyonu ayrıca değerlendirilmelidir.

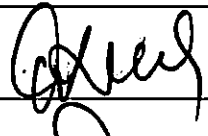
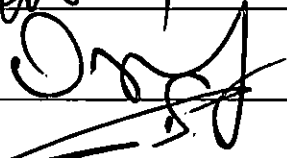
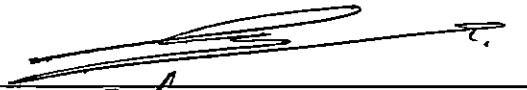
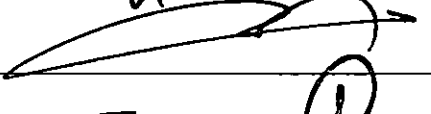
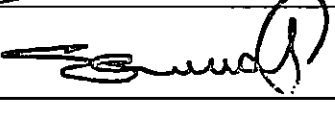
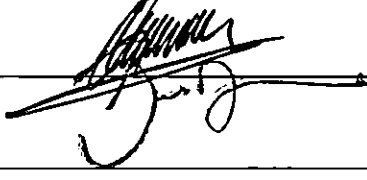
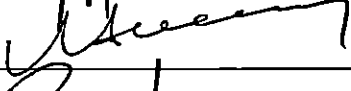
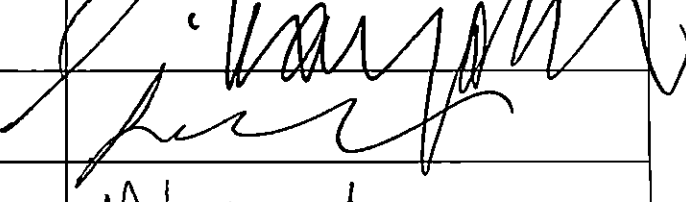
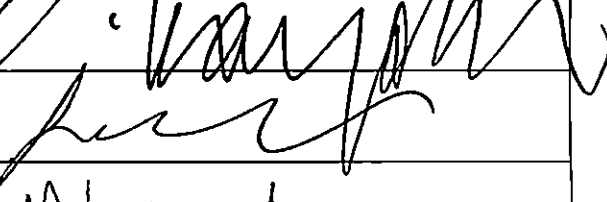
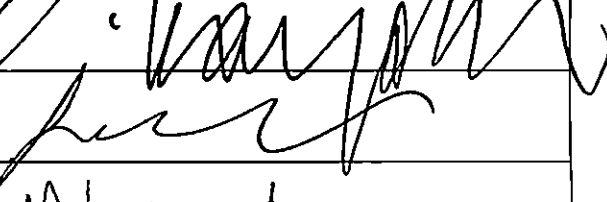
Beyin göçü yalnızca “gidenler” meselesi değildir; aynı zamanda “neden dönmüyorlar?” sorusudur. Yurt dışında yaşayan nitelikli Türk vatandaşlarının bilgi, network, sermaye, bilimsel birikim ve girişimcilik kapasitesinden yararlanmak için güçlü diaspora politikalarına ihtiyaç vardır. Ancak tersine göç çağrısının inandırıcı olabilmesi için ülkede liyakat, hukuk güvenliği, araştırma özgürlüğü, rekabetçi ücret, nitelikli yaşam ve kurumsal istikrar sağlanmalıdır. İnsan yalnızca çağrıyla değil, güvenle döner.

Bu kapsamda yurt dışına giden yükseköğretim mezunlarının yaş, cinsiyet, meslek, mezun olunan alan, gidilen ülke, göç nedeni ve geri dönme eğilimi bakımından incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca hekim göçü, mühendis ve yazılımcı göçü, akademisyen ve araştırmacı göçü, girişimci göçü, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin yurt dışına yönelmesi, kamu kurumlarından ve üniversitelerden ayrılan nitelikli personel, özel sektörde nitelikli işgücü kaybı ve tersine beyin göçü programlarının etkinliği Meclis tarafından bütün yönleriyle araştırılmalıdır.

Beyin göçü, milletin sessiz sermaye kaybıdır. Ülke toprağında yetişen zihinlerin başka ülkelerin laboratuvarlarında, hastanelerinde, yazılım şirketlerinde ve üniversitelerinde değer üretmesi elbette bireysel başarıdır; fakat Türkiye açısından aynı zamanda ciddi bir politika başarısızlığı riskidir. Mesele gençleri suçlamak değildir; mesele gençleri ülkede kalmaya ikna edecek adil, özgür, liyakatli ve üretken bir düzen kurmaktır.

Türkiye’de beyin göçü ve nitelikli insan kaybının tüm boyutlarıyla araştırılması; yükseköğrenim görmüş gençlerin, hekimlerin, mühendislerin, akademisyenlerin, yazılımcıların, girişimcilerin ve araştırmacıların yurt dışına yönelme nedenlerinin tespit edilmesi; ücret, çalışma koşulları, liyakat, hukuk güvenliği, akademik özgürlük, araştırma altyapısı ve kariyer imkânlarının güçlendirilmesi; tersine beyin göçü ve diaspora politikalarının etkinleştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunludur.

Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Ömer KARACAY	AYDIN	
Yasin ÖZÜRK	DENİZLİ	
Yıldırım ARSLAN	ANKARA	
M. Cihan PAÇACI	İSTANBUL	M. Cihan Paçacı
AYYÜCE TÜRKER	ADANA	
Y. Bekir TÜRKÜLÜ	BURSA	
Burhanettin KOCAMAN	MEHİR	BKocaman
Tunç YABLI	AKSARAY	
Selcan TAÇCI	TATVAN	
Senol SUNAT	MANİSA	
Metin ERGUN	MUGLA	M. E. C.
M. Mustafa GÜRBAN	G. ANTEP	
Burak DALGIN	BALIKESİR	
Hüsnü KIRKPINAR	İZMİR	
Yavuz AYDIN	TRABZON	
Hasan TOKTAŞ	BURSA	
Mehmet AKALIN	EDİRNE	
Lutfullah KAYABİR	YAGGAT	
A. Bekir GÜRBAN	HATAY	
A. Esref FAKİBALA	ANTALYA	A. Esref Fakıbalı